

Jak mohu uplatnit nárok na náhradu škody nebo jiné opravné prostředky / prostředky nápravy vůči pachateli v trestním řízení a komu bych měl příslušnou žádost adresovat?

Pachatel má povinnost nahradit škodu způsobenou oběti. Článek 185 trestního zákoníku stanoví, že u všech trestných činů musí být způsobena škoda nahrazena v souladu s pravidly občanského práva. Kdykoli byla v důsledku trestné činnosti způsobena majetková či nemajetková újma, musí pachatel nebo jakákoliv jiná osoba, která nese občanskoprávní odpovědnost za jednání pachatele, uhradit náhradu škody. V občanském právu je škoda způsobená trestným činem jednou z okolností, za kterých může vzniknout povinnost nahradit vzniklou nemajetkovou újmu (článek 20159 občanského zákoníku).

Oběť má na výběr ze dvou různých způsobů, jak získat náhradu škody, kterou utrpěla.

Může se připojit k trestnímu řízení jako občanská strana (poškozený), což znamená, že uplatní občanskoprávní nárok v rámci trestního řízení (*costituzione di parte civile*): po skončení trestního řízení trestní soud posoudí újmu a přízná náhradu škody, nebo pouze konstatuje, že existuje nárok na náhradu škody a odkáže strany na civilní soudy, které určí výši náhrad kvyplacení. Článek 74 trestního řádu stanoví, že v průběhu trestního řízení může občanskoprávní nárok na náhradu škody v souladu s článkem 185 trestního zákoníku uplatnit každý, kdo utrpěl újmu v důsledku trestného činu, nebo jeho dědicové, a to proti žalovanému a jakékoli osobě nesoucí odpovědnost podle občanského práva.

Druhou možností je, že oběť zahájí občanskoprávní řízení přímo, podáním žaloby na náhradu škody u běžných civilních soudů.

Vztah mezi občanskoprávní žalobou a uplatněním občanskoprávního nároku v trestním řízení se řídí článkem 75 trestního řádu. Občanskoprávní žaloba podaná u civilního soudu může být přenesena do trestního řízení kdykoli před tím, než civilní soud vynese rozsudek ve věci samé, a to i v případě, že tento rozsudek je stále možné napadnout odvoláním. V takovém případě je řízení o občanskoprávní žalobě zastaveno a trestní soud rozhodne také o nákladech občanskoprávního soudního řízení. Řízení o občanskoprávní žalobě bude pokračovat u civilního soudu v případě, že není přeneseno do trestního řízení, nebo pokud byla žaloba podána ve fázi, kdy již nebylo možné připojit občanskoprávní žalobu k trestnímu řízení. Pokud je občanskoprávní žaloba proti účastníkovi řízení, který je obžalovaným v trestním řízení, podána u civilních soudů poté, co byla občanskoprávní žaloba připojena k trestnímu řízení, nebo po rozsudku v trestní věci vyneseném v prvním stupni, je občanskoprávní řízení pozastaveno až do nabytí právní moci rozsudku v trestním řízení, a to kromě výjimek stanovených zákonem.

V jaké fázi trestního řízení bych měl žádost předložit?

Občanskoprávní žaloba může být k trestnímu řízení připojena do doby konání předběžného výslechu, nebo i poté, až do dokončení předběžných kroků, které musí být podle článku 484 trestního řádu učiněny před zahájením samotného hlavního líčení. Po této fázi už nemůže být občanskoprávní žaloba k trestnímu řízení připojena. Pokud občanská strana vstoupí do trestního řízení po uplynutí lhůty pro předvolání svědků, znalců a poradců podle čl. 468 odst. 1 trestního řádu, občanská strana již nemůže uplatnit právo předložit seznam svědků, znalců či technických poradců. Jakmile občanská strana vstoupí do občanskoprávního soudního řízení, stane se účastníkem řízení v prvním stupni a veškerých odvolání, pokud nebude vyloučena nebo dobrovolně neodstoupí. Občanskoprávní žaloba připojená k trestnímu řízení zaniká ve dvou případech: 1) návrh na vyloučení občanské strany může podat státní zástupce, obžalovaný nebo strana odpovědná podle občanského práva (článek 80 trestního řádu), nebo může soud z vlastního podnětu nařídit vyloučení občanské strany kdykoli před zahájením soudního řízení v prvním stupni (článek 81 trestního řádu); 2) občanskoprávní žaloba může být v jakékoli fázi řízení výslovně vzata zpět, a to slovním nebo písemným prohlášením občanské strany nebo jejího zvláštního zmocněnce (*procuratore speciale*); občanskoprávní žaloba se považuje za implicitně vzatou zpět, pokud nejsou učiněna žádná podání, nebo pokud je podána žaloba u civilního soudu (článek 82 trestního řádu).

Co mohu v žádosti požadovat a jakým způsobem ji mám předložit (uvést celkovou částku a/nebo specifikovat jednotlivé ztráty, ušlý zisk a úroky)?

V občanskoprávní žalobě připojené k trestnímu řízení je možné žádat náhradu za jakoukoli újmu, majetkovou či nemajetkovou, výdaje na zdravotní péči, právní pomoc, technické poradenství a další vynaložené a zdokumentované výdaje za předpokladu, že vznikly z důvodu spáchaného trestného činu.

Existuje pro takové žádosti zvláštní formulář?

V rámci italského trestního řízení neexistují oficiální formuláře, musí však být splněny následující požadavky.

Občanská strana musí mít způsobilost k podání žaloby (*capacità processuale*). Prohlášení o tom, že se strana chce připojit k trestnímu řízení jako občanská strana, musí být podáno na podatelnu příslušného soudu nebo předloženo v průběhu slyšení; aby bylo přípustné, musí obsahovat: a) údaje o fyzické osobě nebo název sdružení či subjektu požadujícího účast v řízení jako občanská strana a údaje o jejich právním zástupci; b) údaje o obžalovaném, proti kterému směřuje občanskoprávní nárok, nebo jiné osobní údaje sloužící k jeho identifikaci; c) úplné jméno právního zástupce občanské strany a údaje o jeho pověření k zastupování; d) uvedení důvodů nároku; e) podpis právního zástupce. Pokud je prohlášení předloženo jindy než v průběhu slyšení, musí být občanskou stranou oznámeno ostatním stranám, přičemž pro každou stranu nabývá účinnosti dnem, kdy došlo k jeho oznámení. Není-li pověření právního zástupce k zastupování uvedeno v zápatí nebo na okraji prohlášení o tom, že se občanská strana chce připojit k řízení, a je místo toho uděleno jedním z jiných způsobů uvedených v čl. 100 odst. 1 a 2 trestního řádu, musí být předloženo na podatelně nebo v průběhu slyšení společně s prohlášením.

Jaké důkazy musím na podporu své žádosti předložit?

V trestním řízení je občanskoprávní nárok vedlejší k řízení o určení nevinu nebo viny obžalovaného. Je úkolem státního zástupce prokázat, že obžalovaný je vinen. Občanská strana však může hrát důležitou roli v procesu dokazování, zejména pokud jde o důkazy o typu utrpěné újmy, rozsahu újmy atd. V občanskoprávním řízení je to naopak oběť, která obecně nese důkazní břemeno, pokud jde o poskytování důkazů (např. lékařských osvědčení) prokazujících rozsah utrpěné újmy, ačkoli povinnosti nést důkazní břemeno může být oběť zproštěna, pokud se prokáže právní domněnka ve prospěch oběti.

Mohu si před řízením a/nebo v jeho průběhu vyžádat právní pomoc? Mohu si ji vyžádat, pokud nežiji v zemi, kde řízení probíhá?

Právní pomoc financovaná státem je k dispozici osobám, jejichž roční příjem nepřesahuje určitou prahovou hodnotu: je poskytována za předpokladu, že řízení probíhá v Itálii, a je poskytována jak italským občanům, tak i občanům jiných států. Tato otázka se řídí prezidentským výnosem č. 115/2002.

V jakém případě trestní soud zamítne můj nárok vůči pachateli nebo o něm odmítne rozhodnout?

V trestním řízení nebude občanskoprávní nárok příznán, pokud bude obžalovaný osvobozen. Pokud je v průběhu předběžného vyšetřování podána žádost o uplatnění dohodnuté sankce (*richiesta di applicazione di pena*), žádost účastnit se trestního řízení coby občanská strana nemůže být na následných jednáních přijata. Taková žádost o účast na řízení nemůže být rovněž podána na jednání po podání žádosti o uplatnění dohodnuté sankce v řízení o námitce proti trestu uloženému bez výslechu obžalovaného (*opposizione a decreto penale*) nebo v řízení o námitce proti nařízení okamžitého rozsudku (*opposizione*

a decreto di giudizio immediato). Zákon také výslovně vylučuje připojení se k trestnímu řízení jako občanská strana v určitých dalších případech, například k řízení s nezletilými.

Mohu se proti takovému rozhodnutí odvolat nebo využít jiných opravných prostředků / prostředků nápravy?

Po skončení soudního řízení, po vynesení rozsudku v prvostupňovém nebo v odvolacím řízení, se občanská strana může domnívat, že rozhodnutí řádně neřeší újmu, kterou utrpěla, a pokud taková situace nastane, občanská strana může rozsudek napadnout – opět prostřednictvím právního zástupce – avšak pouze pokud jde o výrok, která se týkají občanskoprávních nároků na náhradu škody. Následný rozsudek pak může změnit rozsudek v prvostupňovém řízení s ohledem na občanskoprávní aspekty (a tedy i na náhradu škody). Takový rozsudek může zvrátit negativní dopady předchozího rozsudku, pokud jde o náhradu škody, nemá však žádný vliv na zjištění týkající se trestní odpovědnosti obžalovaného: obžalovaný, který byl pro účely trestního práva shledán nevinným, zůstává nadále nevinný i poté, co byl rozsudek změněn ve prospěch občanské strany. Pokud je tedy osvobozující rozsudek napaden pouze občanskou stranou, rozhodnutí trestního soudu o trestní odpovědnosti obžalovaného zůstává nedotčené. Může tedy nastat objektivní a konkrétní konflikt mezi nálezem rozsudku v prvostupňovém řízení, který obžalovaného osvobodí pro účely trestního řízení, a nálezem rozsudku v odvolacím řízení, a to na základě odvolání občanské strany, která zvažuje stejné skutečnosti coby základ pro rozhodnutí o náhradě škody. Je zřejmé, že jde o mimořádně citlivou a odbornou záležitost.

Jestliže mi soud přizná náhradu škody, jak mohu zajistit, aby bylo rozhodnutí vůči pachateli vykonáno, a jakou pomoc mohu za tímto účelem získat?

Na žádost občanské strany a za předpokladu, že existují řádné důvody, prohlásí soud rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu a odškodnit újmu předběžně vykonatelným. Příkaz k provedení předběžné první platby (*provisionale*) je vždy okamžitě vymahatelný. Jakmile se rozsudek stane vykonatelným, může strana jeho plnění vymáhat v souladu s obecnými pravidly občanskoprávního řízení.

Poslední aktualizace: 24/02/2020

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

V souvislosti s vystoupením Spojeného království z Evropské unie provádějí v současné době členské státy odpovědné za správu stránek obsahujících informace o vnitrostátních záležitostech aktualizaci obsahu. S ohledem na vystoupení Spojeného království z Evropské unie probíhá aktualizace těchto internetových stránek. Pokud zde najdete obsah, který zatím neodráží vystoupení Spojeného království z EU, není to záměr. Tato situace bude v dohledné době napravena.